

Володимир Грабовський

МУЗИКА ОЛЕКСАНДРА КОЗАРЕНКА НА ФЕСТИВАЛІ У КРАКОВІ

У травні цього року музичний Краків черговий раз підтвердив своє високе реноме міста яскравої мистецької культури. Вважається, що Краків цими якостями близький до Львова – тут не має великого значення географічне сусідство, а спільні традиції та уподобання. Але є й істотні відмінності, що творять особливу, затишну ауру саме у Кракові, в чому неодноразово переконувалися українські музиканти Львова чи Києва і які накладають свій вдячний відбиток на різні сторони сучасного життя цього старовинного міста. У музичному контексті свій вагомий вклад додає міжнародний музичний фестиваль сучасної музики «Дні музики краківських композиторів», який цьогогоріч відбувся вже 25-й раз. Ювілей спонукає до певних рефлексій і підсумків про майбуття музики, яку прийнято називати «академічною» чи «серйозною», ще й визначеною як сучасна. Сотні композиторських імен, тисячі нововідкритих для сучасних слухачів музичних творів – така стисла статистика дуже позитивно свідчить про краківський фестиваль як самобутнє і дуже цікаве мистецьке явище. Для нас буде важливим, що в когорту «краківських» за останні десятиріччя потрапило низка українських імен – від М. Лисенка і Б. Лятошинського до М. Скорика, В. Сильвестрова та ін. Ось і 2013 року, після традиційної інавгураційної Святої меси на пошану композиторів, музикологів і музикантів (вона завжди велично проходить у славному Маряцькому костелі), фестиваль відкрився авторським концертом Олександра Козаренка. Його музика у Кракові звучала, зрештою, вже неодноразово – у 1996, 1999, 2002, 2008 і 2009 роках.

*Олександр Козаренко
в Золотій Залі Краківської
філармонії
(авторський концерт),
19.05.2013 р.
Світлина В. Грабовського*

На цей раз найповніша програма з творів Автора, написаних упродовж останніх 25 років, прозвучала у Золотій Залі Краківської філармонії. Концерт розпочався виконанням *Sinfonia estravaganza* (для струнного оркестру), далі – *Chanson triste* пам'яті Вітольда Лютославського (для органу та струнного оркестру), *П'ять весільних ладкань з Покуття* (кантата для голосу і камерного оркестру), *Ірмологіон* (для струнного оркестру), *П'ять писанок* (для фортеп'яно) – авторське виконання цього циклу поза програмою композитор присвятив голові Краківської організації Єжи Станкевічу; *Konzertstück* (для фортеп'яно, флейти і струнного оркестру) і на завершення – *Concerto Rutheno* (для препарованого фортеп'яно і камерного оркестру). Перед концертом композитора представив (як завжди це робить у подібних випадках) голова Краківського відділення польської спілки композиторів (ЗКР), почесний професор ЛНМА Єжи Станкевіч. Він підкреслив, що музика О. Козаренка вже неодноразово звучала у Кракові, а цього-річ пропонується велика й цікава програма. У відповідь наш композитор висловив своє захоплення краківським фестивалем і вдячність за можливість ще раз побувати у Кракові.

Представлені у Кракові твори О. Козаренка, хоч і віддзеркалюють певну еволюцію творчого стилю композитора (25 років – це немалий проміжок!), все ж підтверджують виразну монолітність та цілеспрямованість його творчих намірів, незважаючи на значне розмаїття, відбите не тільки у назвах творів, а й у витоках їхньої інспірації. Тут і фольклорні записи зі збірника О. Кольберга («П'ять весільних ладкань»), і середньовічні церковні мелодії (Ірмологіон), і джазові трансформації американських мелодій 50-х років, і звернення до усталених у класичній музиці форм концертних композицій.

Низка його творів, як уважає львівська дослідниця Ірина Низкогуз, серед іншого, «Писанки», «П'ять весільних ладкань» та ін. «відобразили своєрідне бачення композитором національно-фольклорного першоджерела, а саме – гуцульського автентичного фольклору, а також його поєднання не лише з модерними прийомами композиторської техніки (алеаторизм і, частково, сонористика), але й джазовою імпровізацією та навіть алюзіями до бароко»¹. Продовженням характеристики засадничих рис творчості О. Козаренка, зокрема, стосовно тематизму його композицій, є думка О. Коменди: «індивідуальність системи жанрово-інтонаційних джерел тематизму О. Козаренка полягає в синтезі трьох основних жанрових констант»², стисло мовлячи, застосування «чужого слова», національна характерність та пріоритет мелосу. Втім, це визначення є безпосередньою континуацією

¹ І. Низкогуз. Утілення етнохарактерності у творчості західноукраїнських композиторів постмодерної доби (на прикладі камерної кантати В. Камінського «Чигрине, Чигрине») // *Музикознавчі студії інституту мистецтв Волинського національного університету імені Лесі Українки та Національної музичної академії імені П. І. Чайковського*: Збірник наукових праць, вип. 9 / упоряд. О. І. Коменда. Луцьк 2012, с. 194.

² О. Коменда. Жанрово-інтонаційні джерела тематизму Олександра Козаренка: процес формування творчої індивідуальності // *Музикознавчі студії інституту мистецтв Волинського національного університету імені Лесі Українки та Національної музичної академії імені П. І. Чайковського*, вип. 9. Луцьк 2012, с. 207.

означень, які застосував Я. Якуб'як. Він, «аналізуючи архетипи мелодики С. Людкевича, визначає три конструктивні інтонаційні контури – знаки європейської музичної сецесії»³. Щодо національного, етнічного, – вірніше, субетнічного (гуцульського) чинника у творчості українських композиторів Галичини висловився сам О. Козаренко як досвідчений музиколог. Він говорить про «гуцульську сецесію», яка виявлена у творчості Н. Нижанківського, В. Барвінського, М. Колесси, В. Витвицького і певні тенденції якої продовжує розвивати у своїй творчості. Не дуже влучний термін (сецесія) отримав, щоправда, деякого поширення, але тут важливе значення має власне саме це явище, яке можна назвати «гуцульський стиль» чи, навіть, «коломийський стиль» і т. п. Воно має своє обґрунтування, право на існування і досить виразну присутність у сучасній музиці.

Основним «гравцем» у концерті став Камерний оркестр Хмельницької філармонії під керівництвом Олександра Драгана. Хоч цей колектив ще молодий (заснований у 1992 році), та під керівництвом амбітного і талановитого диригента вже завоював значний авторитет у музичних колах України та за кордоном. Концертну програму в Кракові прикрасили солісти: органістка з Хмельницького Наталя Молдован і, особливо, співачка з Києва Ганна Солонична, яка переконала слухачів автентичним співом весільних ладкань, «підслуханих» композитором у селі П'ядиках під Коломиєю. Але незаперечною та яскравою прикрасою авторського концерту була участь самого Олександра Козаренка як п'яніста у сольних виконаннях, в ансамблях та з оркестром. Його натхненна гра, в якій віртуозність і драматизм виразно репрезентували вищезгадані ознаки «гуцульського» (чи «коломийського», якщо хочете) стилю, стала тією неперевершеною домінантою, яка додала драйву й оркестрантам, і слухачам.

25-й музичний фестиваль у Кракові, що розпочався авторським концертом Олександра Козаренка, у своєму продовженні мав чимало яскравих акцій. Пригадаю хоча б величну інавгурацію Європейського Центру Музики Кшиштофа Пендерецького, влаштовану в Люславіцах з нагоди його 80-річчя. Та самотній і високомистецький концерт львів'янина напередодні його 50-річчя став чудовим подарунком краків'янам і самому композиторові. З роси і води!

^{3 3} І. Низкогуз. Утілення етнохарактерності..